

**HOTĂRÎREA PLENULUI
JUDECĂTORIEI SUPREME A REPUBLICII MOLDOVA**

**Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești
a legislației în cauzele de desfacere a căsătoriei**

nr.10 din 15.11.1993

*"Culegere de hotărîri explicative", Chișinău, 2002, pag.187
Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2002, nr.11, pag.3
"Culegere de hotărîri explicative", Chișinău, 2000, pag.142*

* * *

modificată de:

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de
Justiție a Republicii Moldova nr.12 din
16.12.2013*

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de
Justiție a Republicii Moldova nr.10 din
22.12.2008*

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de
Justiție a Republicii Moldova nr.26 din
28.06.2004*

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de
Justiție a Republicii Moldova nr.29 din
16.09.2002*

*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de
Justiție a Republicii Moldova nr.38 din
20.12.1999*

Studierea practicii judiciare în pricinile, apărute din raporturile de căsătorie și familie, a demonstrat că instanțele judecătorești aplică, în general, corect normele dreptului material și procesual. De regulă, căsătoriile sînt desfăcute în cazul în care instanța judecătorească concluzionează că menținerea familiei este imposibilă.

Concomitent, în activitatea instanțelor judecătorești există deficiențe în judecarea pricinilor din această categorie. Sînt frecvente cazurile de încălcare a regulilor competenței, instanțele judecătorești nu acordă atenție cuvenită prezentării pricinilor pentru dezbaterile judiciare. Unele instanțe judecătorești cercetează insuficient circumstanțele concrete ale pricinii, nu clarifică complet relațiile dintre soți, motivele divorțului, pricinile reale ale neînțelegerii în familie.

Sînt comise greșeli în soluționarea litigiilor cu privire la partajarea averii, determinarea valorii ei, modul de întreținere și educație ulterioară a copiilor, precum și la determinarea sumelor, care urmează să fie achitate pentru eliberarea adeverințelor de desfacere a căsătoriei de unul sau ambii soți. Într-un șir de cazuri nu se clarifică a cîta oară sînt căsătoriți soții, nu se ține cont de starea materială a părților.

În legătură cu cele menționate, în scopul aplicării corecte și uniforme a legislației Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova

HOTĂRĂȘTE:

1. A atenționa instanțele judecătorești asupra necesității de a lichida deficiențele existente, a îmbunătăți calitatea judecării pricinilor și a perfecționa în continuare activitatea lor privind soluționarea cauzelor cu privire la desfacerea căsătoriei în scopul apărării drepturilor și

intereselor ocrotite prin lege ale soților și copiilor lor. A acorda o atenție deosebită consolidării familiilor tinere, precum și păstrării familiilor cu copii minori.

2. Potrivit alin.4 și 5 art.36 și art.37 C.F. judecarea cauzelor cu privire la desfacerea căsătoriei în instanța judecătorească se efectuează în procedură generală conform cererii unuia dintre soți.

În cazurile necesare, dacă aceasta o cere apărarea intereselor soțului incapacibil, acțiunea cu privire la desfacerea căsătoriei poate fi înaintată de către tutore și curator. În acest caz instanța judecătorească poate să atragă la participarea în proces organele de tutelă și curatelă pentru a da concluzii respective (art.7 C.P.C.).

Potrivit art.14 C.F. soții, în privința cărora a fost stabilită vârsta minimă de căsătorie de 16 ani sau în privința cărora a fost micșorată vârsta de căsătorie, obțin capacitatea de exercițiu în volum deplin din momentul înregistrării căsătoriei (art.20 alin.2 C.C.), adică ei beneficiază de un drept de sine stătător de a se adresa în instanța judecătorească cu cerere de chemare în judecată.

[Pct.2 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

3. Judecătorul restituie cererea de chemare în judecată în cazul în care soțul a înaintat acțiunea de desfacere a căsătoriei fără consimțământul soției în timpul sarcinii sau în primul an după nașterea copilului, dacă acesta s-a născut viu și trăiește, în conformitate cu art. 170 alin. (1) lit. d) CPC. Iar în cazul în care judecătorul a primit cererea de chemare în judecată, instanța va dispune scoaterea cererii de pe rol, conform art. 267 lit. h) CPC. [Pct.3 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

4. Desfacerea căsătoriei cu consimțământul ambilor soți, care nu au copii comuni minori **sau înfiați de ambii soți și nu au pretenții cu privire la partajul averii sau la întreținerea soțului inapt de muncă**, se efectuează de către organele stării civile (art.36 C.F.). În caz de litigiu cu privire la partajarea bunurilor care sînt proprietate comună, plata mijloacelor de întreținere a soțului incapacibil de muncă și care necesită ajutor, desfacerea căsătoriei se efectuează de către instanța judecătorească.

Judecătorul nu are dreptul să refuze **unuia dintre soți** primirea cererii cu privire la desfacerea căsătoriei, iar instanța - să dispună **scoaterea cererii de pe rol** din motivele că această căsătorie poate fi desfăcută la organele stării civile, deși al doilea soț nu are obiecții, însă se eschivează de a desface căsătoria în organele stării civile (refuză să depună cererea respectivă sau depunînd-o nu se prezintă pentru înregistrarea divorțului etc.).

Desfacerea căsătoriei dintre soții, care au copii minori comuni, în cazul în care părinții sau unul din ei a decăzut din drepturile părintești, se efectuează **de către instanța de judecată**.

[Pct.4 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

5. Desfacerea căsătoriei conform acțiunilor intentate împotriva persoanelor cu capacitatea de exercițiu limitată în urma abuzului de băuturi alcoolice sau substanțele narcotice, precum și conform acțiunilor acestor persoane se efectuează în ordine generală. În acest caz nu se aplică ordinea specială de desfacere a căsătoriei, prevăzută de alin.2 art.36 C.F. în privința persoanelor, declarate în modul stabilit de lege incapabile din cauza alienației sau debilității mintale.

[Pct.5 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

6. Acțiunile de desfacere a căsătoriei cu persoanele condamnate la privațiune de libertate, indiferent de termenul pedepsei, în cazul în care aceste cauze sînt de competența instanței judecătorești (alin.2 art.36 C.F.), se judecă în raza ultimului lor domiciliu pînă la condamnare.

[Pct.6 modificat prin [Hotărîrea Plenumului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

7. Acțiunea de desfacere a căsătoriei cu o persoană, al cărei domiciliu este necunoscut, poate fi intentată la alegerea **reclamantului**, adică la instanța judecătorească a ultimului domiciliu cunoscut al reclamantului sau la instanța judecătorească a locului unde se află bunurile lui, iar în cazul în care cu reclamantul se află copiii minori sau deplasarea la locul de trai al reclamantului este dificilă pentru el din cauza stării sănătății - la instanța judecătorească a domiciliului reclamantului.

8. A atenționa instanțele judecătorești asupra faptului că cererea de chemare în judecată cu privire la desfacerea căsătoriei **trebuie** să corespundă cerințelor art.166 C.P.C. În special, necesită să conțină informațiile: când și unde a fost înregistrată căsătoria, a cîta oară se desface căsătoria, dacă sînt copii, vîrsta lor, s-a ajuns la o înțelegere între soți cu privire la întreținerea și educarea copiilor, motivele depunerii cereri de desfacere a căsătoriei și dacă sînt înaintate alte cerințe care pot fi judecate concomitent cu acțiunea de desfacere a căsătoriei. La cerere se anexează adeverința de căsătorie, copiile adeverințelor de naștere ale copiilor, **copia buletinului de identitate**, documentele cu privire la salariu și alte documente necesare.

În cazul în care cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor art.art.166, 167 C.P.C instanța judecătorească acționează în conformitate cu art.art.171 C.P.C.

. [Pct.8 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

9. Potrivit alin.2 art.36 C.F. desfacerea căsătoriei cu persoana, declarată în modul stabilit absentă fără veste, se efectuează la organele stării civile.

De aceea la adresarea cu **cerere** de desfacere a căsătoriei cu o persoană în privința căreia în curs de un an lipsesc informații despre locul ei de trai, judecătorul îi explică soțului care s-a adresat cu o asemenea **cerere** ordinea de recunoaștere a cetățenilor absenți fără veste.

Totuși dacă soțul refuză să se adreseze cu o cerere de recunoaștere a acestei persoane absentă fără veste, judecătorul nu are dreptul să refuze de a primi cererea de chemare în judecată, iar instanța judecătorească este obligată să judece acțiunea de desfacere a căsătoriei în baze generale.

[Pct.9 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

10. Instanțele judecătorești vor ține cont de faptul că una din condițiile elucidării din toate punctele de vedere a relațiilor dintre părți și a judecării corecte a cauzelor cu privire la desfacerea căsătoriei este pregătirea lor cuvenită pentru **dezbaterele judiciare**.

În conformitate cu art. 185 alin. (1) lit. b), c) și d) CPC, judecătorul, în faza de pregătire a pricinii pentru dezbatere judiciară, expediază pîrîtului copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisurile anexate la ea întru confirmarea pretențiilor reclamantului și stabilește data pînă la care pîrîtul urmează să prezinte o referință scrisă privind acțiunea reclamantului și toate probele necesare.

Remite reclamantului copiile de pe referință și de pe înscrisurile anexate la ea și stabilește data pînă la care urmează să fie prezentate toate probele suplimentare.

Ia măsuri pentru concilierea părților.

În caz de necesitate, pentru clarificarea unor aspecte legate de pregătirea pricinii pentru dezbatere judiciară, judecătorul poate decide convocarea părților în ședință (art. 185 alin. (2) CPC).

Totodată, judecătorul clarifică dacă soții au alte chestiuni ce urmează a fi soluționate și le explică care din cerințe pot fi judecate concomitent cu acțiunea de desfacere a căsătoriei.

[Pct.10 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

11. Dacă din circumstanțele pricinii rezultă că este posibilă menținerea vieții familiare a soților (existența copiilor, durata căsătoriei, caracterul relațiilor în familie etc.), instanța judecătorească, în conformitate cu alin.4 art.37 C.F. la cererea părților **sau a uneia** dintre ele, are

dreptul să amâne cercetarea pricinii de desfacere a căsătoriei, fixînd soților un termen pentru împăcare în limitele de șase luni. Amînarea cercetării pricinii pentru împăcarea soților poate fi dispusă **repetat, dar în sumă nu poate depăși termenul de 6 luni**, cu excepția cazurilor de divorț pornite pe motivul violenței în familie, confirmat prin probe .

Încheierea instanței judecătorești cu privire la amînarea judecării pricinii se pronunță în camera de deliberare după ascultarea explicațiilor părților și cercetarea altor probe **și nu este susceptibilă de atac**.

Ținînd cont de circumstanțele concrete, instanța judecătorească are dreptul, conform cererii soților sau a unuia din soți, să modifice termenul acordat pentru împăcare și să examineze **pricina** pînă la expirarea acestui termen. Cererea cu privire la reducerea termenului acordat pentru împăcare se examinează în ședința judiciară cu pronunțarea unei încheieri.

[Pct.11 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#); prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

12. Conform art. 41 alin (1) CF, căsătoria poate fi declarată nulă în cazul în care a fost încheiată cu încălcarea prevederilor art. 11, 13, 14 sau 15 CF, sau a fost încheiată cînd soții sau unul dintre ei nu au avut intenția de a crea o familie (căsătorie fictivă).

Căsătoria poate fi declarată nulă în cazul în care consimțămîntul pentru căsătorie a fost dat de o persoană care, la momentul acela, nu putea să-și dea seama de acțiunile sale sau să le dirijeze.

Tot odată, în cazurile de declarare a căsătoriei nule, conform art. 44 alin. (3) lit. b) CF, soțul de bună-credință este în drept să ceară, în modul stabilit de legislația civilă, repararea prejudiciului moral și material cauzat.

În context, se reține că, în urma modificărilor operate la art. 13 din CF prin Legea nr. 107 din 11.05.2012, caracterul obligatoriu al examenului medical a fost înlocuit cu efectuarea acestuia la solicitarea persoanelor care doresc să se căsătorească, cu acordul informat al lor.

Prin urmare, căsătoria poate fi declarată nulă în condițiile art. 13 CF numai în cazul în care deși a fost solicitată de către una din persoane sau ambele, efectuarea examenului medical cu acordul informat al acestora, organul stare civilă nu au eliberat persoanelor care doresc să se căsătorească îndreptarea pentru efectuarea examenului medical, conform modelului stabilit, acest fapt fiind contrar dispozițiilor art. 11 alin. (2) CF.

Căsătoria încheiată pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 107 din 11.05.2012, poate fi declarată nulă în condițiile art. 13 CF, în redacția Legii nr. 1316-XIV din 26.10.2000, pînă la modificări.

Astfel, raportînd prevederile art. 11 alin. (2) la cele ale art. 13 CF, se deduce că informarea reciprocă a persoanelor care doresc să se căsătorească despre starea sănătății va constitui temei de nulitate a căsătoriei numai în cazul în care nu au fost respectate condițiile art. 13 CF.

Or, neefectuarea acestui examen la solicitarea și cu acordul informat al persoanelor care doresc să se căsătorească de a efectua examenul medical, constituie temei de declarare a căsătoriei nule.

Caracterul neobligatoriu al efectuării examenului medical se confirmă și prin prisma art. 46 din Legea sănătății nr. 411 din 28.03.1995, Ordinul Ministerului Sănătății și Ministerului Justiției cu privire la organizarea examenului medical al persoanelor care doresc să se căsătorească nr. 954/446 din 28.09.2012.

[Pct.12 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

13. Reieșind din sarcinile consolidării familiei, apărării drepturilor și intereselor ocrotite prin lege ale soților și copiilor, instanțele judecătorești nu trebuie să admită cazuri de pronunțare pripită a hotărîrilor de desfacere a căsătoriei. În aceste scopuri ele clarifică toate aspectele relațiilor dintre soți, motivele de desfacere a căsătoriei, cauzele adevărate ale neînțelegerii dintre soți. Aceste pricini vor fi judecate, de regulă, cu participarea ambilor soți.

Totodată se atenționează instanțele judecătorești că în cazul când locul de aflare al pîrîtului nu este cunoscut și s-a făcut tot posibilul pentru a se afla domiciliul acestuia instanța este obligată, în conformitate cu art.108 C.P.C. să dispună citarea acestuia prin publicitate.

14. Acțiunea de desfacere a căsătoriei urmează să fie admisă doar în cazul în care instanța judecătorească constată că viața în comun de mai departe a soților și menținerea familiei au devenit imposibile.

Însuși faptul că soții nu s-au împăcat în termenul fixat de instanța judecătorească, precum și recunoașterea de către reclamat a acțiunii, nu constituie temei pentru admiterea acțiunii cu privire la desfacerea căsătoriei.

Instanța judecătorească, de asemenea, va ține cont de faptul că neînțelegerea temporară în familie și conflictele între soți condiționate de cauze întâmplătoare, precum și nedorința unui sau a ambilor soți de a prelungi căsătoria fără prezentarea argumentelor convingătoare nu pot servi drept temei suficient pentru desfacerea căsătoriei.

15. În conformitate cu lit.d) alin.2 art.38 C.F., instanța judecătorească ia măsuri pentru apărarea drepturilor și intereselor copiilor minori ai soților ce divorțează. Judecătorul, primind cererea cu privire la desfacerea căsătoriei, iar instanța judecătorească în cursul judecării cauzei vor clarifica dacă soții au ajuns la o înțelegere despre întreținerea și educarea copiilor în cazul divorțului. Dacă nu s-a ajuns la o asemenea înțelegere, judecătorul sau respectiv instanța judecătorească explică părților modul de soluționare a litigiului cu privire la educația și întreținerea copiilor.

[Pct.15 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

16. În cazul lipsei acordului între soți privind împărțirea bunurilor lor proprietate în devălmășie, privind plata pensiei de întreținere a copiilor și soțului inapt de muncă ce necesită sprijin material, precum și privind determinarea părintelui împreună cu care vor locui copiii minori comuni sau dacă se va dovedi că acest acord lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale uneia dintre soți, instanța judecătorească, concomitent cu desfacerea căsătoriei, este obligată să soluționeze și aceste litigii. **(art.38 alin.1 și 2 C.F.)**

[Pct.16 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

17. Se va ține cont de faptul că instanța judecătorească nu are dreptul să judece concomitent cu acțiunea de desfacere a căsătoriei alte acțiuni ale soților sau o acțiune care afectează interesele terțelor persoane, **cu excepția acțiunii de contestare a paternității la cererea soțului.** În special, în cazurile în care între soți există un litigiu referitor la faptul cu cine din ei va locui copilul care se află la terțe persoane sau într-o instituție pentru copii, precum și dacă a fost înaintată o acțiune despre încasarea pensiei alimentare de la soțul din a cărui salariu (venit) sînt deja efectuate rețineri conform altor urmăriri sau cu privire la partajul bunurilor la care pretinde sau sînt înregistrate pe numele terțelor persoane, asemenea acțiuni urmează să fie **separate** în proceduri **aparte**, atrăgînd pentru participare în proces toate persoanele interesate.

Concomitent, în procesul de desfacere a căsătoriei instanța judecătorească poate recunoaște dreptul soților la o anumită parte a acumulărilor la cota de participație care este proprietate comună a soților fără împărțirea cotei de participație, dacă totuși a fost înaintată acțiunea de partajare a cotei de participație, asemenea acțiune urmează să fie **separată** într-o procedură **aparte**, deoarece ele ating interesele altor persoane.

18. Dacă la intentarea acțiunii de urmărire a pensiei alimentare pentru întreținerea copiilor, cealaltă parte contestă înscrierea despre tata sau mama copilului în actul de naștere, ambele acțiuni urmează să fie **separate** din pricina de desfacere a căsătoriei pentru judecarea lor în comun într-o procedură **aparte**.

[Pct.18 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

19. Dacă în cadrul judecării pricinii cu privire la desfacerea căsătoriei între soți a apărut neînțelegeri despre transmiterea copiilor pentru educare în viitor, instanțele judecătorești, **sînt obligate să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț**, vor clarifica condițiile de educare a lor la fiecare din părinți, atrăgînd la participarea în proces autoritatea tutelară pentru a-și da concluzia în scopul îndeplinirii obligațiunilor încredințate (art.74 C.P.C., art.73 C.F.).

[Pct.19 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#); prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

20. În cazul refuzului de a primi **cererea** de desfacere a căsătoriei sau încetării procesului în legătură cu renunțarea la acțiunea de desfacere a căsătoriei, nu vor fi judecate alte cerințe înaintate împreună cu această acțiune.

În acest caz părțile au dreptul să înainteze o **cerere de chemare în judecată** cu respectarea regulilor competenței jurisdicționale.

Dacă împreună cu acțiunea de desfacere a căsătoriei a fost înaintată cerința de urmărire a pensiei alimentare și reclamantul insistă asupra judecării ei, această cerință urmează să fie **separată** într-un proces **aparte**. Instanța judecătorească **în acest caz** adoptă o încheiere.

21. În cazul decesului unuia dintre soți, care **a fost** parte în procesul de desfacere a căsătoriei, raportul juridic litigios nu permite succesiunea în drepturi.

În acest caz, potrivit art.265 lit.f) CPC instanța judecătorească încetează procesul.

[Pct.21 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.10 din 22.12.2008](#)]

22. Bunurile dobîndite de soți în perioada căsătoriei le aparțin cu drept de proprietate în devălmășie, dacă aceasta este legalizată în modul stabilit de legislația Republicii Moldova (art.20 C.F.).

Nu sînt proprietate comună bunurile dobîndite în timpul căsătoriei din mijloacele personale ale unuia dintre soți, care i-au aparținut înainte de încheierea căsătoriei, precum și obținute prin donație ori moștenire (art.22 C.F.).

La împărțirea bunurilor se ia în considerație, de asemenea, datoriile comune ale soților și dreptul de reclamare conform angajamentelor apărute în interesele familiei.

Dacă instanța judecătorească va constata că unul dintre soți a efectuat înstrăinarea proprietății comune sau a cheltuit-o cum a crezut de cuviință contrar dorinței celui alt soț și nu în interesele familiei sau a tăinuit-o, atunci la împărțire se ia în considerație această avere ori valoarea ei.

Componența proprietății comune a soților se determină din momentul încetării reale de către soți a raporturilor familiale și a administrării comune a gospodăriei, dacă după încetarea lor soții nu au procurat o altă proprietate din mijloace comune.

În cazul existenței unor probe ce confirmă cu certitudine încetarea reală a raporturilor familiare, traiul separat al soților și lipsa unei gospodării comune fără desfacerea căsătoriei, instanța judecătorească are dreptul să recunoască averea proprietate a unui soț, dacă ea a fost procurată în această perioadă din mijloacele lui personale.

Valoarea bunurilor se stabilește reieșind din prețurile, care sînt în vigoare la ziua pronunțării hotărîrii, ținîndu-se cont de procentul de uzare a bunurilor.

Însă în cazul reducerii valorii acestei averi după încetarea raporturilor familiale în urma acțiunilor unilaterale ale unuia dintre soți, instanța judecătorească la împărțirea averii poate să reducă cota acestui soț din bunurile comune în acea mărime, în care s-a micșorat valoarea generală a bunurilor.

[Pct.22 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.10 din 22.12.2008](#)]

[Pct.22 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

23. Bunurile fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute proprietate în devălmășie a lor, dacă se va constata că în timpul căsătoriei au fost efectuate investiții ce au sporit esențial valoarea acestor bunuri (reparație capitală, finisarea construcției, reutilizarea etc.).

Concomitent, stabilind cotele-părți din asemenea bunuri, instanța judecătorească va ține cont de mijloacele depuse de către unul dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și respectiv va spori cota acestui soț din bunuri.

[Pct.23 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

24. Mijloacele bănești din instituțiile financiare pot fi împărțite numai între persoanele care sînt căsătorite oficial. Alte persoane nu pot pretinde la împărțirea lor.

Dacă, însă, o terță persoană a acordat soților mijloacele sale, utilizate pentru depunerea lor în instituțiile creditare, această persoană are dreptul să înainteze o acțiune într-o procedură separată cu privire la recuperarea sumelor corespunzătoare în conformitate cu normele Codului civil.

Satisfăcînd acțiunea terței persoane la urmărirea sumei acordate mijloacele nu pot fi luate de pe cont, ci pot fi percepute din alte bunuri ale reclamaților.

Depunerile efectuate de către soți din contul bunurilor comune pe numele copiilor lor minori conform unui acord reciproc se consideră proprietate a copiilor și nu urmează a fi luate în considerație la partajul bunurilor care este proprietate în devălmășie a soților.

[Pct.24 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#); prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

25. Împărțind bunurile care sînt proprietate în devălmășie a soților, instanța judecătorească, în conformitate cu alin.2 art.26 C.F. în unele cazuri poate să se abată de la principiul părților egale ale soților, avînd în vedere interesele copiilor minori sau interesele ce merită atenție ale unuia dintre soți, precum și dacă celălalt soț se eschivă de la munca social-utilă sau cheltuia bunuri comune în dauna intereselor familiei.

Motivele și mărimea modificării părții din proprietate a unuia dintre soți necesită să fie indicate în hotărîre.

[Pct.25 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

26. Litigiul cu privire la partajarea bunurilor persoanelor care duc o viață familială fără înregistrarea căsătoriei, urmează să fie soluționat potrivit normelor Codului civil (art.366-373), dar nu potrivit regulilor Codului Familiei. Concomitent necesită să fie luat în considerație gradul participării acestor persoane cu mijloace și muncă personală la procurarea bunurilor, deoarece proprietate a soților sînt numai acele bunuri care au fost dobîndite de către ei în timpul căsătoriei încheiate în modul stabilit.

[Pct.26 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

27. În conformitate cu art.8 C.F. asupra cerințelor de partaj a averii în devălmășie a soților prescripția nu se extinde în comparație cu cerințele analogice ale soților divorțați, pentru care prin art.26 C.F. e stabilit termenul de prescripție de trei ani. Curgerea termenului de prescripție de trei ani stabilit de art.26 C.F. pentru cerințele de partaj a averii comune a soților începe nu din momentul încetării căsătoriei (**rămînerii hotărîrii definitive**), dar de cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre lezarea dreptului ei (alin.2 art.8 C.F.).

[Pct.27 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#)]

28. În conformitate cu art.241 C.P.C. hotărîrea instanței judecătorești, prin care a fost admisă acțiunea de desfacere a căsătoriei sau prin care a fost refuzat divorțul, necesită să fie legitimă și întemeiată pe probe cercetate din toate punctele de vedere în ședința judiciară.

În partea descriptivă a hotărîrii se indică cauzele neînțelegerii dintre soți, constatate de către instanța judecătorească, dovezile pe care se întemeiază concluziile instanțelor despre posibilitatea menținerii familiei sau despre **destrămarea** ei definitivă, motivele pe baza cărora instanța respinge unele dovezi, legile pe care le-a aplicat instanța.

Dispozitivul hotărîrii de admitere a acțiunii cu privire la desfacerea căsătoriei necesită să conțină concluziile instanței referitor la toate cerințele părților, inclusiv și a celor **conexate** pentru o judecare comună. În această parte a hotărîrii de asemenea se va indica informațiile necesare pentru înregistrarea divorțului în organele stării civile (timpul înregistrării căsătoriei, numărul de înregistrare, denumirea organului care a înregistrat căsătoria, numărul copiilor comuni în vîrstă de pînă la 18 ani) și cu cine dintre părinți s-a stabilit domiciliul acestora. Numele de familie ale soților se înscrie în hotărîre în conformitate cu adeverința de căsătorie, inclusiv și numele de pînă la căsătorie. Această hotărîre, de asemenea, conține informații cine dintre soți și în ce mărime urmează să achite taxa de stat și care dintre soți este eliberat de **achitarea ei**.

[Pct.28 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

29. Instanța judecătorească va ține cont de faptul că la stabilirea mărimii taxei de stat, care urmează să fie încasată de la soți în cazul desfacerii căsătoriei, se ia în considerație de cîte ori au fost căsătoriți soții (o dată sau repetat), starea materială a fiecăruia dintre ei, la care din părți vor rămîne să locuiască copiii minori, gradul vinovăției fiecăruia dintre soți în destrămarea familiei și alte circumstanțe concrete.

Eliberarea de achitarea unei părți a taxei de stat la înregistrarea desfacerii căsătoriei în organele stării civile, precum și stabilirea mărimii ei în privința fiecăruia dintre părți necesită să fie motivată în mod obligatoriu în hotărîrea instanței judecătorești.

30. A atenționa judecătorii asupra necesității îndeplinirii cerințelor Legii taxei de stat nr.1216-XII din 03.12.1992 cu modificările și completările ulterioare.

Concomitent, se va ține cont de faptul că la prezentarea acțiunii de desfacere a căsătoriei de către un condamnat, inclusiv și pe un termen de cel puțin trei ani, taxa de stat se încasează de la el în baze generale, atît la depunerea cererii, cît și la eliberarea adeverinței de desfacere a căsătoriei.

31. Dacă instanța judecătorească a pronunțat o hotărîre de desfacere a căsătoriei, acțiunea cu privire la declararea acestei căsătorii nule urmează să fie judecată numai în cazul casării acestei hotărîri, deoarece adoptînd-o instanța a reieșit din faptul valabilității căsătoriei.

În cazurile în care căsătoria a fost desfăcută în organele stării civile, iar ulterior a fost înaintată o acțiune despre anularea înscrierii cu privire la desfacerea căsătoriei și recunoașterea ei nevalabilă, instanța judecătorească soluționează ambele cerințe concomitent.

[Pct.31 modificat prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.29 din 16.09.2002](#); prin [Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.12 din 16.12.2013](#)]

32. Dacă în timpul judecării pricinii în ordine de apel sau recurs se va constata **că în baza hotărîrii definitive** de desfacere a căsătoriei a fost efectuată înregistrarea divorțului **de către organele stării civile**, casarea unei asemenea hotărîri, ținîndu-se cont de circumstanța menționată, poate urma numai în cazul elucidării unor încălcări esențiale ale normelor dreptului material și procesual.

După casarea hotărîrii în ordine de apel sau recurs pe marginea cauzei de desfacere a căsătoriei, instanța judecătorească la o nouă judecare a acestei pricini, de asemenea, este obligată să verifice dacă a fost efectuată înregistrarea divorțului în organele stării civile.

Dacă în organele stării civile există înscrierea despre desfacerea căsătoriei, la adoptarea unei noi hotărîri, instanța judecătorească soluționează chestiunea cu privire la anularea **acestei înscrieri**.

33. Conținutul **procesului-verbal** al ședințelor judiciare în pricinile de desfacere a căsătoriei va cuprinde cerințelor art.274 C.P.C. În special, în el vor fi elucidate momentele esențiale ale dezbaterilor judiciare: identitatea participanților la proces, a cîta oară a fost

desfăcută căsătoria, date despre copii și vârsta lor, explicațiile detaliate privind esența acțiunii, depozițiile martorilor, cercetarea de către instanță a altor probe, precum și acțiunile instanței privind împăcarea soților.

[Pct.34 exclus prin [*Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.10 din 22.12.2008*](#)]